

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za ceo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrstica po 14, 12 in 10 v. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Dr. R.: Volilna reforma za deželni zbor kranjski. — Poslanska zbornica. — Jurij Drobnič: Iz Slovenske Kmetijske Neodvisne Stranke. — Dogodki na Ruskem. — Političen pregled. — Štajersko: Našim ljudem! Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Tržaško vprašanje. Razno. — Kranjsko: Razno.
Podlistek: Žena in socializem.

Volilna reforma za deželni zbor kranjski.

V svojem jesenskem zasedanju je deželni zbor kranjski z glasovi vseh slovenskih poslancev sklenil resolucijo, ki ž njo pozivlje vlado, da naj v kratkem predloži načrt volilnemu redu na podlagi splošne in enake volilne pravice.

Vsi govorniki, ki so zagovarjali resolucijo, so soglašali v tem, da je splošna in enaka volilna pravica tudi za deželni zbor edino pravična rešitev tega vprašanja. Nezmisel je terjati tako volilno pravico za državni zbor, zanikati jo pa za deželni odbor ali za občinske odbore. Kakor je vlada za državni zbor opustila staro svoje stališče, da morajo biti zastopane posebne interese skupine: veleposestvo, trgovina in obrt, kmetovalstvo, mesta in trgi, ter ji celo peta kurija v primeri z načelom splošne in enake volilne pravice več ne zadošča; — isti razlogi govorijo za opustitev takih skupin in kurij tudi za deželni zbor. Ni ga pametnega in vzdržljivega vzroka, ki bi podpiral razloček v tem pogledu med državnim na eni in deželnim zborom na drugi strani.

Zlasti je veleposestniška skupina, ki nima dandanes tudi ob sedaj obstoječem volilnem redu prav nobene eksistenčne pravice več. Velep-

sestniki so danes ali veliki kmetje, torej najdejo svoje poslance med kmetijskimi poslanci, ali pa so veleobrtniki, ki zamorejo njih korist zastopati poslanci, vzeti iz trgovskih in obrtnih zbornic. Kot posebna skupina morejo veleposestniki tem manje priti v poštev, ker je njihova davčna sila v primeri s celokupnim davkom naravnost neznatna. Veleposestvo v Avstriji plačuje davka borih 14 milijonov kron, to je 73. del vseh posrednih in neposrednih davkov. Z narodno-gospodarskega stališča pa bi bilo naravnost priporočati, da izginejo še ti rudimentarni ostanki nekdanjega srednjeveškega veleposestva. To je današnja mrtva roka.

Vse te razloge je upošteval deželni zbor kranjski, ko je bil sklenil, da je tudi deželnozbornski volilni red zgraditi na načelu splošne in enake volilne pravice. Tem večje je bilo naše začudenje in presenečenje, ko smo izvedeli, da e. kr. vlada ni kar nič slušala mnenja velike večine kranjskih poslancev, temveč ne oziraje se na to mnenje in preziraje razloge, govoreče za to mnenje, vrgla poslancem pred noge predlogo, ki ž njo vzdržuje vso krivico dosedanjega volilnega reda. Ne glede na vprašanje, zamore li modern volilni red še prenašati kake viriliste, je zlasti ohranitev veleposestniške skupine ona točka, ki ne more prenesti nobene kritike. Toda slučaj je, da je kranjsko veleposestvo po svoji večini v nemških rokah! Odtod ona skrb naše vlade, da imej v deželni deski vpisano veleposestvo svojih deset poslancev. Razen njih določa novi volilni red deset poslancev za mesta in trge ter trgovsko zbornico, šestnajst poslancev za kmetijske občine in deset za splošno kurijo. Da bodo ti slednji s poslanci kmetijskih občin vred ob današnjem položaju v deželi in dokler

se duhovniku svobodno pripušča, da sme s prižnico, spovednico in zakramenti vplivati na volilce, da bodo vsi ti poslanci klerikalnega mišljenja, je več kakor gotovo.

Toda to ne pride toliko v poštev, to je le mimoidočega pomena; glavni naš protest proti vladnemu načrtu gre kakor rečeno na to, da hoče vlada kranjskemu nemškemu veleposestvu na ljubo vzdržati dosednji krivični spoznani kurijalni sistem in to navzlic od deželnozbornske večine vsprejeti resoluciji ter proti volji ogromne večine vsega prebivalstva na Kranjskem. Proti tej vladni nameri, ki hoče nemštvo v deželnem zboru petrifikovati za nedogleden čas, morajo vsi slovenski poslanci ne glede na to ali ono stranko nastopiti kakor en mož. Na to jih veže ne samo od njih sklenjena in sprejeta resolucija, temveč velevajo jim to oni nazori, ki so vodili slovenske poslance k vsprejemu resolucije, velevajo jim to njihova močatost, doslednost in — rodoljubje. Pričakujemo, da v njihovih vrstah ne dobimo omahljiveca, ki bi le trenotek mogel misliti, da je vladna predloga sprejemljiva. — Zato vladna predloga ne sme in ne more postati zakon.

Dr. R.

Poslanska zbornica.

400.—401. seja.

Ločitev Galicije od Avstrije.

Ker se zdi Vsenemcem, da bo v novi zbornici preveč slovanskih poslancev, zato niso znali, kako bi prišli temu v okom. Naposled so stavili dva nujna predloga, s katerima so zahtevali, naj se izloči Galicija iz avstrijske državne zveze. Načrt gotovo ni zelo bistroumen, francoski Figaro ga imenuje ingénieuse idée,

in odpeljanko, tudi če je izvršil rop proti volji njenih starišev. Podobne navade imajo avstralski rodovi.

Pri nas se je ohranil v navadi ženitvanjskega potovanja le še spomin na nekdanji rop žene. Nevesto odpelje ženin od domačega ognjišča. Menjanje poročnih prstanov spominja zopet na suženjsko pokornost žene in njeno odvisnost od moža. Najprej so imeli to navado v Rimu, kjer je prejela žena od svojega moža prstan v znak njene priklenitve na svojega zakonskega. Kasneje so menjali železo z zlatom in šele potem so vpeljali polagoma medsebojno menjanje prstanov kot znamenje, da sta navezana oba drug na drugega.

Stare družinske navade rodov so torej vsled razvoja pridobinskih razmer in zasebne lastnosti izginile. Rodinsko pravo materinstva je zamenjalo za nekaj časa rodinsko pravo očetovstva, ki je imelo še druge naloge in dolžnosti. V prvi vrsti je moral opravljati očetov rod skupne verske obrede in pokopavati mrličje. Dalje so se morali ti medsebojno zavezati v svrhu varstva in obrambe pred nasiljem, imeli so pravico, v nekaterih slučajih celo dolžnost, poiskati si nevesto v svojem rodu, zlasti če se je šlo za zakonsko zvezo bogate ali osirotele mladenke. Rod (gens) je opravljal tudi skupno premoženje. Ali čim bolj se je ločilo poljedel-

stvo od rokodelstva ter se je razvijala trgovina — slednje dvoje je prisililo ljudi, da so se naseljevali v mestih — čim večji vpliv je dobilo prisvajanje plena in vojnih jetnikov na gospodarstvo, tem prej so se izpremenile prvotne navade in razmere. Rokodelstvo se je ločilo vedno zopet v nove stroke — lončarstvo, tkalstvo, orožarstvo, kovaštvo, čolnarstvo, zidarstvo itd. — in je zahtevalo svoje posebne organizacije. Vedno obsežnejše suženjstvo in sprejemanje tužcev v občinstvo sta bili zopet dve stvari, ki sta delali stare družbene navade vedno bolj nemogoče.

Zasebna lastnina in dedinska pravica posameznih oseb pa je povzročila razliko med ljudmi t. j. razredna nasprotstva. Bogatejši so se združili proti manj bogatim in takim, ki niso ničesar imeli. Bogatini so si prizadevali zasesti vsa upravna mesta in jih zagotoviti s pomočjo dedinstva svojim potomcem. Kot neobhodna potreba je bil vpeljan denar, ki je dal zopet povod zadolženju, kar je bilo svojčas nepoznano. Boji na zunaj in nasprotujoči si interesi na znotraj, dalje različne razmere in interesi, ki so jih imeli poljedelci, rokodelci in trgovci — vse to je zelo zamotalo upravo. Posledice tega so bili javni organi, katerih skrb je bila, paziti na nemotljenost družbenega reda in odločati pri spornih vprašanjih: med svobod-

Žena in socializem.

Spisal Avguštín Bebel.

Žena v preteklosti.

(Dalje)

Ali žensk, ki so jih jemali v zakon, niso samo kupovali, ampak so jih tudi ropali. Ropanje žensk pa ni bilo le pri starih Židih nekaj navadnega, ampak je stvar, ki je dobimo skoro pri vseh narodih starega veka. Najbolj znana primera te navade je rop Sabink pri Rimljanih. Ženske so si prisvajali rodovi potom ropa tam, kjer je manjkalo zadostno število žen, kakor naj je bilo to pri prvih Latinceh v Rimu, ali pa tam, kjer je vobče veljalo mnogoženstvo, kakor naprimer na Jutrovem. Baš tu je zavzelo ropanje žensk pri Arabcih v času od 7. do 12. stoletja najvišji obseg.

Simbolično izražajo rop žensk še danes po nekaterih krajih. Tako n. pr. Arkanci v južnih Čilah (Amerika). Med tem ko se pogajajo ženi-novi prijatelji in znanci pri očetu njegove neveste, se približa ženin na svojem konju hiši in skuša ukrasti izvoljenko. Če se mu to posreči, jo vzame predse na konja in oddirja ž njo proti bližnji šumi. Ženske, možki in otroci prično kričati na ves glas in skušajo preprečiti ženinovo namero. Če se jim ne posreči in se jim skrije ženin v šumi, se morajo vrniti, kajti s tem hipom je sklenjen veljavni zakon med njim

vendar bi prišlo v zbornico, če bi se Vsenemcem ta naklep posrečil, približno 100 slovanskih poslancev manj v bodoči parlament. Nujnost tega predloga pa je bila odklonjena.

Revizija ustave.

Mladočeški poslanec Herold in tovariši so predlagali revizijo avstrijske ustave. Zbornica ni kazala za njih predlog skoro nič zanimanja. Nujnost je bila seve odklonjena.

Povišanje pokojnine uradnikom.

Nato je bil sprejet zakon o povišanju pokojnine uradnikom in uradnim uslužbencem. Vse to pa utrpe uradniki prej na svojih plačah. Uradniki so plačevali dozda 3% od svoje plače v pokojninski zaklad, sluge niso plačevale dozda ničesar. Zda pa odtegnejo uradnikom 38%, slugom 16% njih plače.

Zvišanje pokojnine uradniškim vdovam.

Zbornica sprejme nato predlog, po katerem se zviša vdovam uradnikov, ki so prejemale plačo po starem štilu, za 25% t. j. za četrtino njih sedanje pokojnine. Izdatki zato bodo znašali na leto 800.000 kron, vendar se bodo manjšali od leta do leta.

Velikonočne počitnice.

Ko je bilo prebranih še 30 interpelacij in sprejeta dva neznatna vladna načrta o oprostitev nekaterih davščin, je zaključil predsednik predvelikonočno zasedanje, želel vsem poslancem vesele praznike in naznanil, da je prihodnja seja šele na torek dne 24. aprila t. l.

Iz Slov. Kmetske Neodvisne Stranke.

Propali kandidat kmetske neodv. stranke Jurij Drobnič.

III.

Ljubi g. župnik K.! V mojem „Našemu Listu“ poslanem dopisu z dne 16. marca t. l. sem obljubil izpolniti, kar sem Vam ostal dolžan. Ker pa veste, da mora učitelj svoje učence o kaki stvari poučevati, drugje zopet kake stvari ponavljati, vsled tega se Vas drznem zopet prijazno prositi, da mi blagovolite oprostiti, ker se iznova obračam do kmeta. Saj poravnam, ako Bog da, tudi Vam obljubljeni dolg, kakor hitro bo to le mogoče.

Dragi kmet! V zadnjem dopisu sem stavil vprašanje: Je-li za nas, kmetski stan potrebno, da vpoštevamo načelo katoliške vere? Odkritosrčno povedano mislim jaz tako: Za nas, kmetski stan, je krščansko-katoliška vera tako potrebna, kakor ribam bistra voda in pticam čisti zrak. Ali kaj vse pa nam je potrebno, da krščansko živimo? Potrebno nam je v prvi vrsti, da smo v krščanskem nauku dobro

nimi in sužnji, med dolžniki in upniki. Nastala je torej potreba po oblasti, ki bi vodila, uravnala, varovala in sodila v novih razmerah. Iz tega je vzrastla država, kot posledica in sad medsebojno nasprotujočih si razmer, ki so stopale v novi družbi vedno očitneje v ospredje. In docela naravno je, če je padlo njeno vodstvo v roke teh, ki so imeli na njeni ustanovitvi največ interesa, vsled svojega družbenega stališča tudi največji vpliv, v roke bogatinov. Aristokracija, bogataši in demokracija, ljudstvo, si je stalo v nasprotju tudi tam, kjer so bile na zunaj zajamčene vsem enake politične pravice.

V času starih materinskih razmer niso imeli nobenih postav zapisanih. Medsebojni odnošaji so bili preprosti, navade so bile vsem svete. V novem kompliciranem družbenem redu pa je bilo pisano pravo eno najglavnejših zahtev. V njegovo izvrševanje je bilo treba posebnih oblasti. Ko so postajale sčasoma pravne razmere vedno bolj zmedene, se je zbrala kmalu cela skupina ljudi, ki se je pečala samo s pravnimi vprašanji in kateri je bilo naposled v korist, če so postajala ta vprašanja vedno bolj zamotana. Tako je nastal stan pravoslovcev, juristov, ki so postali s tem, da so odločevali pri vprašanjih, ki so se tikala cele družbe, najvplivnejši in uglednejši možje v vsaki deželi.

poučeni, in da po teh naukih svoje dolžnosti tudi dejanski in praktično izpolnjujemo. Kaj pa se pravi krščansko verovati? Kolikor se spominjam še iz mladih dni, se pravi krščansko verovati: vse verovati, kar je Bog razodel, kar je Kristus učil, kar so oznanjevali apostolji in kar sv. katoliška cerkev verovati zapoveduje, naj bo v sv. pismu zapisano ali ne. — Dragi kmet, po tej veri moramo živeti in pri tem skrbeti, da delamo dela zraven t. j. da ljubimo Boga čez vse, svojega bližnjega kakor samega sebe; kar želimo, da bi se nam ne zgodilo, ne smemo želeči, da bi se zgodilo našim bližnjim. — Kar pa želimo samim sebi, moramo privoščiti tudi svojemu bližnjemu. Dragi kmet! Tukaj mislim, imaš ves zapopadek vere, treba je samo še po njej se ravnati in živeti. Če si tedaj v verskih zakonih dobro poučen, in si pri tem vešč kolikor mogoče še posvetnih ali državnih in deželnih zakonov, potem si lahko ponosen na to, ker se smeš prištevati zavednim članom človeške družbe ter se neustrašeno zagovarjati in potegovati za tiste svoje pravice, ki ti morejo služiti v duševni in gmetni blagor. —

Avstrijski državljani imamo posvetne in duhovske ali cerkvene zakone. Posvetne zakone sklepa ljudstvo po voljenih poslancih, nato jih predlože cesarju v potrdilo; duhovske ali cerkvene zakone pa sklepajo višji duhovniki na cerkvenih zborih. Posvetni zakoni se imenujejo n. pr.: državni in deželni zakoniki; cesarski patenti; vladni ukazi, naredbe itd. Te posvetne zakone more ljudstvo po svojih zastopnikih zopet predružačiti. Podpiše jih zopet cesar. Božjih zakonov ne more cerkev predružačiti. O cerkvenih zakonih, ukazih in naredbah sklepa višja duhovščina. Potrditi jih morajo cerkveni poglavarji n. pr. rimski papež ali škofje. Posvetni zakoni se imenujejo skupno „Državno pravo“. Cerkevni zakoni pa „Cerkveno pravo“.

Božji in posvetni zakoni si ne smejo ugovarjati, kajti drugače bi nastale zmešnjave in nazadnje celo lahko velike prekucije. — Vsi posvetni in božji zakoni imajo to bistveno mero: smeš — nesmeš — moraš. — Z drugo besedo: Ti smeš ubogim pomagati, smeš hoditi v cerkev, smeš bližnjega ljubiti itd. Ne smeš pa krasti, ubijati, krivo pričati proti svojemu bližnjemu itd. — Moraš pa davke plačevati, pošiljati svoje sinove k vojakom itd. Sploh se mora: dati božjim in posvetnim postavam veljavo in spoštovanje in se jim tudi pokoriti. Vprašam: Če bi pa n. pr. jaz žalil sodnika, bi žalil s tem postavo? Ne! Ker sem žalil sodnika, sem se pregrešil proti postavi in vsled tega sem lahko kaznovan. — Če bi pa n. pr.: zasmehoval drž. postavo ali kako podobno, je-li bi s tem žalil državne poslance? Ne! Ker sem ruval proti postavi in jo v nič deval, sem se zakrivil le vsled

Novi pravilni red je vdobil tekom časa svoj najpopolnejši izraz v rimski državi. Odtod vpliv, ki je ima rimsko pravo do danes.

Državni ustroj je torej neizogibna posledica družbe, ki se je razdelila na višji stopnji razdelitve dela v obsežno število najrazličnejših poklicev, o katerih ima skoro vsak svoj interes, katerega braneč napada druge. Posledica tega je zatiranje slabjših. Do tega spoznanja se je povzpelo celo staro arabsko pleme Nabatejcev, o katerih pravi zgodovinar Diodor*), da so izdali sledečo zapoved: ne sejati, ne saditi, ne piti vina in ne zidati hiš. ampak stanujte v šotorih; kdor ne stori tako, ga prav lahko prisili kaka višja moč (državna oblast), da ji mora biti pokoren in poslušen. Tudi pri Rahebijcih, potomcih Mozesovega tasta, so veljali podobni predpisi. In celo več: vse Mozesovo zakonodajstvo je imelo namen, ohraniti Žide kot družbo, ki se bo pečala z obdelovanjem zemlje, ker bi prišlo drugače — kakor so se bali njih zakonodajci — v nevarnost njih demokrasko-komunistično občinstvo. Odtod izbiranje „obljubljene dežele“ v pokrajini, ki jo je ločilo od dru-

*) Diodorus iz Sicilije je živel okrog 50 let pred Kristom. Spisal je svetovno zgodovino v grškem jeziku. Celo delo obsega 40 knjig. Prev.

tega in zato sem kaznovan. — Če bi pa n. pr.: žalil duhovnika, je-li bi se zakrivil s tem proti cerkvi? Ne! Ker sem žalil osebo duhovnika, sem vsled tega lahko kaznovan. — Če bi žalil n. pr. ves duhovski stan, bi se zagrešil s tem proti veri? Tudi ne! Žalil sem edino le duhovski stan, in vsled tega bi bil lahko kaznovan. — Če bi pa recimo zaničeval vero ali jo motil; bi me mogel duhovnik tožiti, da sem žalil njega? Ne! Duhovnik me more le tožiti, da sem zaničeval in motil vero, ne pa njegove osebe. — Jasno je tedaj, da ni sodnik zakon; ravno tako duhovnik ni cerkev niti vera. — Sodnik in duhovnik sta le izvršujoča organa ali faktorja posvetnih in cerkvenih zakonov.

Dragi kmet! Zgoraj sem že omenil, da si ne smejo ugovarjati posvetni kakor cerkveni zakoni. To je tudi naravno. Kdor se zakrivi proti posvetnim zakonom, se zakrivi obenem proti cerkvenim. Ravno tako tudi obratno. Jasno je tedaj, da varujejo cerkveni in posvetni zakoni drug drugega.

Dragi kmet! Sedaj še eno važno točko. Pri vsakej volitvi, bodisi najmanjše ali najvišje korporacije, se prečita volilec zakon, ki se glasi: vsak državljan ima pravico voliti svoje zastopnike po lastnem prepričanju tako, kakor on misli, da bo po njegovej vednosti in vesti za splošni blagor najkoristnejše. To je tudi naravno. — Zakaj pa se imenuje vsa stvar volitev? Zaradi tega, da voli vsakdo po lastnej volji, brez kakega samopridnega namena, voli edino samo tako, kakor se njemu prav vidi. — Vprašam: Je-li obstoji kak posvetni, božji ali cerkveni zakon, ki bi ne dovoljeval volilec voliti po svojem lastnem prepričanju? Vsaj jaz takega zakona ne poznam! Če bi pa ne imel volilec pravice, voliti po lastnem prepričanju, bi bilo pa vendar najboljšo, da imenujeta papež in cesar državne poslance; škof in deželni predsednik deželne poslance, in okrajni glavar s sporazumljenjem kakega kanonika avtonomne predstojnike in načelnike. S to upravo bi se gotovo prištedilo dosti stroškov in morda celo preprečilo veliko sovraštva! Ker pa do tega seveda ne pride, temveč se je treba posluževati zakonitih sredstev, zato te vprašam dragi kmet: Si me razumel, kar sem trdil? Nisem dejal, da je klerikalizem in liberalizem sama politika, in da klerikalizem ni vera in liberalizem ni brezverstvo? — Dalje: Si me razumel, kako sem tolmačil, da imenuje včasih duhovnik klerikalcem človeka, ki ga pozna vsa občina kot nepoštenjaka in nasprotno je proglašen od duhovnika liberalcem mož, ki je v občini na glasu kot krščanski mož in poštenjak?!

Dragi kmet! Slišal si lahko že mnogokrat duhovnika na prižnici, ki je rekel: Faranje! Nikari ne volite liberalce; ako boste volili liberalce, se zagrešite s tem pred Bogom itd. —

zega sveta na eni strani težko dostopno gorovje Libanon, na drugi strani proti jugu in vzhodu puščave in malorodoviti kraji. Tako so bili Židje ločeni od drugega sveta. Ločeni od morja so razvili trgovino na znotraj, obseljevanje in nakupičenje bogastva. Zato tudi stroge postave, ki so jih ločile od drugih narodov, so jim prepovedovale sklepanje ženitev in možitv s tujimi, postave zaradi revežev, poljedelstva, obhajanje svetega leta — vse to same naprave, ki so imele odločni namen, preprečiti preveliko bogastvo pri posameznih. Žide so hoteli obraniti kot narod, ki bi bil nezmožen tvoriti kako državo. Zato se je ohranila njih plemenska organizacija, sloneča na starem gentilnem ustroju, do njih končnega razhoda in vpliva pri njih še danes.

Pri ustanovitvi Rima v letu 753. pred Kristom pa so sodelovali najbrže taki latinski plemeni, ki so imeli dobo materinstva že daleč za seboj. Zato je bil ustanovljen Rim takoj kot država. Žene, katerih jim je primanjkovalo, so ugrabili sosednemu rodu Sabinecev, kakor pripoveduje pravljica. Zato so se imenovali odslej po sabinskih ženah kviriti. Še v poznejših časih so nagovarjali rimske meščane na ljudskih zborovanjih kvirite. „Populus Romanus“ (rimski narod) je označevalo prosto prebivalstvo Rima z obče, naslov „populus Romanus quiritorium“ pa

Tukaj pač vidiš, dragi kmet, da ti krati duhovnik posluževati se pravic, ki ti jih nobeden zakon ne zabranjuje! Ali je to mar pošteno? Nikakor ne! Ni iz tega jasno razvidno, da hoče duhovnik edino take zastopnike, ki so mu pripravljani služiti v svrhu njegovih materialističnih in sebičnih ozirrov! Tukaj dragi kmet lahko vidiš, da želi duhovnik poslance in druge zastopnike po svoji volji. Uradnik si izbira zastopnike po svoji volji, učitelj zopet po svoji volji, samo ti kmet, ki si največja in najrevnejša masa v državi, potrebuješ torej najvestnejših in izkušenih poslancev, ne smeš voliti zastopnikov po svojem lastnem prepričanju?! Se ti torej ne godi s tem, ker ti zabranjuje duhovnik voliti one zastopnike, ko bi jih ti v resnici rad po svojem prepričanju volil, vnebovpijoča krivica?! Ljubi kmet! Pred in po dodatni deželnozbornski volitvi sta proglasila klerikalna časnika: „Slovenec“ in „Domoljub“ kakor tudi posamezna duhovščina — Drobniča liberalcem. Duhovnik trdi na prižnici, da ima vsakdo, kdor voli liberalca, pred Bogom velik greh. Na ta način je politični okraj kočevski zopet za 807 grešnikov bogatejši, kakor je bil pred enim letom! Če pa prištejemo zraven še generalgrešnika Drobniča, potem jih je pa že za cel bataljon! Skromno, a zato nič manj prepričevalno zakličem vprašujoč: Častita duhovščina! Je-li se ne zavedaš v dvajsetstoletnem stoletju tolike pravičnosti, da bi privoščila preprostemu kmetu po Kristusovih naukih uživanje in posluževanje onih pravic, ki mu pristajajo po božjih in posvetnih zakonih?! V naši državi je sicer pripuščena pri volitvah dostojna agitacija, ali zlorabljeni pri volitvah vero, to pa vendar ne gre. — Saj prekorači duhovnik izven cerkve za agitacijo že itak vse meje. — Če pa straši še v cerkvi nedolžne farne ovčice s peklom in imenuje one kmete, ki izvršujejo svojo volilno pravico in dolžnost po zakonitih določilih in po lastnem prepričanju, za očitne grešnike — koga ne napolnuje žalost pri takih razmerah?!

Kolikor sem v krščanskem nauku poučen, se tudi spominjam, da je dal Bog človeku prosto voljo. Po tej volji more človek po lastnem razumu misliti, delati in gospodariti. Kako vporablja človek svojo prosto voljo in razum v duševno in gmotno srečo ali nesrečo, od tega je odvisno tudi vse drugo. — Navadno ti pove že vest ali razum, kako delaj, da bo boljše. Če pa se imaš boriti z večjim razumom, kakor je tvoj, se zelo lahko zgodi, da podležeš v svojo škodo. Recimo, da bi si napravilo kakem predmetu — naj bo ta že političnega ali kulturnega pomena, načrt po svojem razumu in svoji lastni in izrecni volji. Popolnoma si bil prepričan, če delaš tako, kakor si si napravil načrt, izvršiš svoje podjetje tudi res srečno in plodonosno. Sedaj pa pride k tebi tvoj tekmeč, ki bi te rad izkoristil

je kazal na izvor in lastnost kot pravi rimski državljani. Rimska gens (rod) je imela za podlago očetovstvo. Po očetu so podedovali otroci; če ni bilo teh, so postali dediči najbližji sorodniki umrlega v moški vrsti; če tudi teh ni bilo, je podedoval po pokojnem njegov rod. Ženska je izgubila pravico do dedščine po svojem očetu in svojem bratu s tistim trenutkom, ko se je omožila. Ta njeni korak se je smatral kot izstop iz njenega rodu, zato tudi njeni otroci niso mogli podedovati po njenem očetu in njenih bratih, ker bi s tem ne ostalo več premoženje v istem rodu. Razdelitev po rodovih, fracijah in plemenih je bila v Rimu še na stoletja podlaga za vojaško organizacijo in vporabo državljskih pravic. Z razpadom rodov očetovskega prava pa so se tudi razmere rimskih žen vedno boljšale; ni dobila samo dedinske pravice, ampak je smela upravljati tudi svoje premoženje. Stala je torej na mnogo višji stopnji kakor njena grška sestra. Baš to, da se je osvobodila vzlic vsem postavnim zaprekam in oviram vedno bolj, je dalo Katonu starejšemu, rojenemu 234 let pred Krstom, povod, da je milo zaklical: „Če bi si prizadeval vsak hišni oče, vcepiti ženi tisto pokorščino, kakor so jo znali naši pradedje, bi ne imeli toliko javnih poslov s celim rodom.“ (Dalje prih.)

na zvit način. Če mu bo znano, kaj nameravaš, in meni, da to zanj ne bo posebno dobro, te poskuša premotiti z lepimi besedami. Zmede ti tvoj razum, da sam ne boš vedel, kdaj si se mu udal. Nisi torej ravnal po svoji, ampak po tuji volji. Kmalu si spoznal, da si zapeljan in da imaš vsled tega v političnem ali kulturnem oziru škodo, tvoj tekmeč ali zviti svétnik pa koristi ali dobiček. In kje hočeš zdaj dokazati, da si bil zapeljan, kako popraviti svojo škodo, kdo ti da kaj za to, če te je izkoristil „dober svetnik“? In kdo je kriv tvoje nesreče? Nihče drug, kakor ti sam, ker nisi imel samostojnega prepričanja. Opravičen je torej pregovor: Boljše je 99krat premisliti, kakor enkrat napačno storiti. —

Ljubi sokmet! Iz teh mnogih slučajev lahko razvidiš, če hočeš biti zaveden državljani in ponosen na svoj kmetski stan, moraš posedovati sledeče lastnosti: samozavest, razsodnost ter samostojno in premišljeno prepričanje. Ako poseduješ to, potem ne bo lahko oškodovati in izkoristiti te na tvojih zasebnih in političnih pravicah. — Ljubi kmet, naj ti dostavim še to: kolikokrat sem ravnal drugače, kakor je bilo moje lastno prepričanje, sem storil še vsakokrat napako in imel vsled tega manjšo ali večjo gmotno ali moralno škodo. Kako potreben je torej človek zdravega in konsekventnega premisleka!

Ljubi kmet! Mislim, da ti je znan pregovor, ki pravi: „Kolikor glav, toliko misli“. Vsaka glava torej hoče, da se pripozna veljava njej. Eni žele, da se vpoštevava vera in se časti duhovščina nad vse; drugi trdijo, da je vera postranska stvar in duhovnik je le uradnik; tretji zopet: čemu dajati duhovniku toliko plače in mu zidati kake posebne gradove, češ, če je Kristusov namestnik, mu tega ni treba itd. Na svoje lastno uho pa sem že čul: Je-li misli Drobnič glede na to, ker ga zdaj duhovščina pisano gleda, še vnaprej tako goreče zagovarjati versko načelo in ljubiti duhovščino v isti meri?

Ljubi g. župnik K.! Tukaj vidite, kako različnih misli so kmetje in kaj vsega ne zahtevajo od mene, naj jim povem in pojasnim, kako mislim o tem jaz. — Ko bi bil absolviran jurist ali doktor sv. pisma, bi še šlo, ali ker sem preprost kmet, me je veljalo tako že marsikateri siv las. Vendar sem se namenil, odgovarjati svojim sokmetom in trpinom na stavljena vprašanja. — Vsled tega Vas g. župnik prosim, da me blagovolite počakati, za kar sem Vam še dolžnik; kajti bržkone bom imel opraviti zopet s kmetom radi zadnje stavljene vprašanja. Do tja ostanite z Bogom!

V Sodražici dne 24. marca 1906.

Jurij Drobnič,
resnicoljuben kmet.

Dogodki na Ruskem.

Onečlašena učiteljica.

Iz „Rusa“ posnamemo sledeče: Učiteljica Spiridonova je ubila po naročilu „bajejave organizacije“ tambovskega guvernerja. Počakala ga je na ulici in ga ustrelila z revolverjem. Planili so na njo policaji in kazaki, pretepavali jo sredi ceste z biči, osuvali jo z nogami in s kopiti svojih pušk. Kri je curljala od nje, ko so jo prenesli v ječo. Ker jim ni hotela izdati članov revolucionarnega odbora, so jo slekli in pretepali, nato so jo zaprli brez vsake obleke v mrzlo celico, kjer so jo bili stražniki v obraz itd. Ker se vzlic mukam ni udala, so jo prepeljali v kraj sodišča. V železniški voz se je zaprl z njo častnik, ki je imel nalogo, čuvati napadalko, sam in jo posilil. Zdaj so obsodili učiteljico na smrt. Ker pa leži Spiridonova v bolnici vsled prejetih bolečin — tudi eno oko so ji suroveži izbili — mora prej vsaj toliko okrevati, da more k vislicam. Posebnemu poročevalcu lista „Rus“ je priznala, da je ni imenovani častnik samo oskrnil, ampak da je nalezla po njem tudi spolsko bolezen sifilo. — Seveda, če delajo na Ruskem na tak način, potem se res ne moremo čuditi, če dobimo vsak dan poročila o novih atentatih.

Revolucija?

Iz severnih industrielnih mest prihajajo vesti, ki prorokujejo, da se delavstvo nenavadno sumljivo vede in da naj se vse pripravlja tako, kakor da bi imeli izbruhniti novi punti.

Duhovnik Gapon.

Pop Gapon, o katerem je znano, da je peljal 22. januarja m. l. na tisoče in tisoče delavcev z ženami in otroci proti carskemu dvoreu v Petrogradu, da bi potožili svoje gorje „batjuški“, je bil v zadnjem času predmet najživahnjšim razpravam. Mnogi listi so ga obdolžili, da se je dal podkupiti od vlade za dvajset tisoč rubljev. Celo njegovi bivši osebni prijatelji mu niso več zaupali. Zdaj je naprosil Gapon poseben zbor, naj preišče vso stvar, obenem pa je izdal na državno pravdnništvo posebno pismo, v katerem povdarja, da mu je dovolil Vite lansko jesen, vrniti se nazaj v Rusijo (Gapon je ubežal namreč v Francijo), da se pogaja z njim zaradi zopetne dovolitve delavskih klubov in mu v to svrhu zagotovil polpostavno bivanje v Petrogradu t. j. Gapon sme biti v mestu, ne sme pa nikjer javno nastopiti, niti ničesar spisati. Pop Gapon zahteva zdaj, naj se mu da polna amnestija, ali pa se ga postavi pred sodišče, če se ga dela krivim kakih deliktov. V takem položaju, kakor dosedaj, pa da ne more več biti, ker ne sme nastopiti in mu je s tem odvzeto sredstvo javne obrambe.

Češka.

(Slovanska razstava.) V zadnji seji praškega odbora za prireditve češkega oddelka na petrograjski slovanski razstavi se je sklenilo, da prirede leta 1910 vseslovansko razstavo v Prago in povabijo vse druge slovanske narode, da se je udeležijo.

(Sežiganje mrtvih.) Pred šestimi leti se je osnulo v Pragi društvo za sežiganje mrtvecev. Društvo je imelo tedaj 72 članov, danes jih ima že 500. Vendar so bila dosedaj vsa prizadevanja, dobiti pravico do zidanja krematorija (sežigališče), brezuspešna. Stoprav zdaj upa društvo, da se mu to dovoli, ko so pričeli tudi v sosednji Nemčiji s stavbo krematorijev. (Prav te dni so pričeli s zidanjem krematorija v nemškem mestu Dasau. Stroški so proračunjeni na 120.000 kron.)

(Ves denar v narodne namene.) Nedavno umrli Čeh Milštajn je zapustil vse premoženje blizu tretjine milijona kron v narodne namene. Za češke šole je odločil sto tisoč, toliko tudi za štipendije češkim visokošolcem. Po petdeset tisoč je daroval za češko gledališče in za fond društva čeških pisateljev in časnikarjev.

Hrvatska.

(Štrajk zidarjev.) V Zagrebu so zahtevali zidarji neke tvrdke, da odpusti enega svojih uslužbencev, ker so prišli z njim v nasprotje. Podjetje pa ni hotelo vstreči zahtevi zidarjev, zato so jeli ti štrajkati. Tem so se pridružili še ostali zidarji v celem mestu, tako da delo pri vseh stavbah počiva. Stavbeni podjetniki so se pismeno obrnili do vseh hrvatskih podjetništev, da ne sprejmo ne enega štrajkojočih na delo. Naravno, da je tem načinom srd in mržnja zidarjev do podjetnikov znatno narastla. Pogajanja so bila dosedaj brezuspešna.

(Šest mesecev težke ječe.) Urednik v Zagrebu izhajajočega dnevnika Pokret je bil obdolžen ščevanja proti javnemu miru. Ker je porota na Hrvatskem v časnikarskih zadevah izza Kuhenovih časov (od l. 1902) odpravljena, ga je sodilo madžaronsko sodišče. Obsojeni urednik je bil spoznan krivim in obsojen zaradi tega v šestmesečno težko ječo in njegov list v 2000 K globe. — Vsa obsodba ni družega, kakor justični umor nad človekom, ki ni vseč madžarski vladi na Hrvatskem.

Bosna - Heregovina.

(Zakaj je bil „Osvit“ zaplenjen?) V Mostaru izhajajoči „Osvit“ je bil zaplenjen, ker je priobčil sledečo spomenico, ko so jo podpisali najimenitnejši Mostarčani, nadalje vodje vseh političnih strank, škof Bueonjić itd.: „Visoko ministarstvo! Mi podpisani gradjam grada Mostara, smatramo svojom dužnošću iz-

javit, da je sloboda štampe (tiska), zbora i dogovora neobhodna potreba i želja cijeloga našega naroda. S toga podupirući peticiju nekoliko naših književnika i novinara tražimo (zahtevamo), da se te slobode dadu što prije narodu, i to u sporazumu s ljudima, koje bi on u tu svrhu izabrao“.

(Borba za ustavno svobodo.) Odgovor avstrijskega min. predsednika Gauča na interpelacijo viteza Vukovića zaradi Bosne in Hercegovine je napravil tudi v hercegovskih krogih slab utis. Lepim obljubam bi verjel pač samo otrok. Gauč je dejal med drugim, da je vlada vedno težila za kulturno povzdigo in konsolidiranje dežele. A kako? S srednjeveškimi ustavnimi sredstvi: s špionažo, z zapiranjem, s kaznovanjem, s sumničanjem veleizdajalstva itd. Zato se niso dali premotiti hercegovski narodni boritelji vseh treh veroizpovedanj, ampak hočejo v istem smislu naprej, dokler ne postane dežela svobodna.

Dalmacija.

(Izseljevanje — je-li dobro ali zlo?) Pod tem naslovom objavlja zadnja „Sloboda“, glasilo hrvatske demokratske stranke daljši članek, ki ga je napisal v Ameriki (Punta Arenas) bivajoči Hrvat z dalmatinskega otoka Brač, N. Štambuk. V svojem spisu navaja, da ima kraljevina Italija od izseljevanja vsako leto 800 milijonov lir dohodkov, t. j. v dvajsetih letih 16 milijard lir. (Vojna odškodnina Francije l. 1870/1 Nemčiji je znašala 5 milijard lir oz. frankov). Z otoka Brač je trinajsti del prebivalcev komaj nekaj časa v Ameriki, a že so bogatejši kakor vsi njih rojaki na otoku, ki jih je vseh 13 krat toliko.

(Delavske zadruge.) Dalmacija ima 18 delavskih zadrug, vendar životarijo te v obče le za silo, in to zbok tega, ker ni složnega, organiziranega dela. Organizacija je pač za vsak najmanjši pokret in zboljšanje javnih razmer prvi in glavni pogoj.

Francija.

(Zlodejstvo v Kurjéru.) O grozni nesreči v tem rudniku, ki jo je zakrivila zgolj dobičkarija podjetnikov, smo že poročali. Izmed nad tisoč ubitih so jih rešili te dni samo trinajst. Voditelj te gruče, rudar Henrik Némy je rešil sebe in tovariše le s svojo hladnokrvnostjo. Za svoj junaški čin je prejel odlikovanje v obliki križa častne legije, ostali rešenci pa velike zlate kolajne. Ker niso imeli v jamah nič hrane, so zobali oves in mrvo, ki so jo dobili drugače konji, ki so prevažali po rovih vozove. Najhujše so občutili pomanjkanje vode. Z žveplenkami so gledali na Némyevo uro, dokler jim ni zmanjkalo tudi teh. Dvanajsti dan, kar so bili zasuti, so zadeli pri tipanju v temi v nekem rovu ubitega konja, ki je že smrdel, vendar so z veseljem in slastjo grizli meso, ki so mu ga odtrgali od kosti. Ko so jih privedli na dan, so jim zabranili zdravniki vsako govorjenje, v hrano so dobivali izpočetka le nekaj mleka in vode.

(Delavski minister ranjen.) Delavski minister Barthou (izg. Bartú), ki je obiskal trinajstoricu rešenih v Kurjéru, je šel tudi v rove premogokopa. Tu pa se je usulo nanj kamenje. Da ni imel na glavi močne kovinske čelade, bi se mu gotovo zgodilo kaj več. Tako pa je ranjen samo na rokah in nogah.

(Še živi v jami?) Sodijo, da morajo biti še nekateri živi v jamah. Rešitelji so našli tu in tam trupla, ki so morda mrtva komaj en dan. Na nekem telesu je konstatiral zdravnik, da je komaj 20 ur, kar je mogel izdihniti nesrečni rudar.

Nemčija.

(Proti Poljakom.) Pruska vlada je izdala odredbo, glasom katere ne more biti sprejet nobeden Poljak v sodnijsko službo, ki je znan še izza dijaške dobe kot agitator za poljsko stvar. Na interpelacijo poljskih poslancev je odgovoril minister za pravosodje v pruskem deželnem zboru tako: „Poljaki pač morejo stopiti v sodnijsko službo, ako so prežeti z nemškim duhom in delujejo v tem smislu. Poljskih agitatorjev pa v sodnijski službi nikakor ne trpimo.“ — Sodnik je torej agitator lahko samo tedaj,

če dela za nemštvo! Ker pa ne more postati na Nemškem — kakor je to tudi pri nas — nihče odvetnik, kdor nima sodnijske prakse, je onemogočila nemška vlada narodnim Poljakom, da bi se posvečali advokaturi.

(Ženske na vseučilišču.) V Nemčiji preustroje višje dekliške šole (liceje) tako, da pojdejo lahko njih absolventke brez drugih skušenj na univerze.

Španija.

(V zadevi Maroke.) V južnošpanskem mestu Algeciras so se pogajali dolgo časa zastopniki raznih držav zaradi afrikanke pokrajine Maroko. Tu in tam je nastala že taka napetost, da so vsi listi z resnostjo pisali, da se razvije v Evropi vojska. Nemčija in Francija sta si bili zlasti v laseh. Naposled se je vendar doseglo popolno sporazumljenje.

Japonska.

(Policaji v parlamentu.) V japonski poslanski zbornici je uprizorila manjšina, ki je propadla pri glasovanju glede vladnega načrta za podržavljenje japonskih železnic, take nemire, da so se poslanci dejanski pretepali, dokler ni napravila mir policija, ki je stopila med pretepajoče se.

Amerika.

(Pol milijona štrajkujočih.) Več mesecev so se pogajali rudarji premogokopov Severne Amerike z delodajalci, da bi jim bil zmanjšan delavni čas in povišane plače. Vsa pogajanja so se razbila, zato so zapustili rudarji delo. Nad pol milijona delavcev v premogokopih štrajka.

Štajersko.

Našim ljudem!

Priloga graške Tagespošte „Deutsche Stimmen“ je priobčila 25. marca notico „O skrivnostih slovenskih hotelov“; baš eno najbolj izzivajočih letošnjega leta! — Naslanja se na podlago „Slov. Naroda“. Meneč, da je to poročilo le dobesedna prestava originala tega lista, ne navajam še enkrat, ker bi bilo brezsmiselno. Le toliko bodi omenjeno, da nam oriše ta nebodijetrebna priloga Union kot nekako središče demoralizacije slovenske družbe. Ta mejnarodni hotel je kratko rečeno nekaj francoski „moulin du rouge“ prejšnjih dnij in to vse vsled agitatorjev in podpornih bank duhovščine. Fanatični srd „Slov. Naroda“ do duhovščine in vse kar je ž njo v dotiki je postal že davno oseben, ne oziraje se na to, kakšen duševni hasek oziroma napredek bo dosegel z enakim besedičenjem med ljudstvom in kako nas bode sodil tujec, ako čita naše liste.

Izrazim se v popolnoma narodno radikalnem prepričanju, ne glede na to ali ono stranko; ker taka strankarska zaslepljenost in pretiranje v istinitosti demoralizuje in pogublja ugled „Slov. Naroda“ v očigled in posmeh drugim. Vendar bodi le toliko omenjeno, da bombastična surovost prvaka naših listov tira s silo vse naše nelepe, tujcu raje zamolčane razmere na sramotilni kamen. V dokaz: „Deutsche Stimmen“, katere z bagatelnim prezirom ter preračunljivostjo ponemčujejo izbrane delikatose naših listov; da tem bolj označijo barbarstvo Slovencev in njega nezmožnost do napredka.

Vlada ima fino uglasena ušesa napram Slovanom, čita in posluša brez prepričanja; Nemci pa so vsekako izborni prednašatelji, kjer se gre za njih povzdigo.

Sledimo samo malo z razsodnostjo nemške časnike in odpre se nam, odpreti se nam mora končno vid.

Nemci imajo vrlo dobro organizovane časnike, ki so, kjer se gre za celotni avstrijski obstanek, dosledno germanski. Njihova vijugasta zvijača se vije brez posebne težkoče med našim bornim ljudstvom, ki mu manjka žal celokupnosti in požrtvovalnih narodnih voditeljev, katerim je prvo narod, potem še-le osebnost.

Tagespošta je eden tistih listov, ki omamljajo s svojim sladkoopojnim strupom skoro 1/3 slovenske elite izrecno na Spodnjem Štajerskem.

Slovenska inteligenca je v obče tega mnenja, da mora imeti in čitati vsak naobraženec vsaj po en nemški časnik, ker se boji kompromitiranja v družbi, kadar se govori o politiki in tutti fruti izvenslovenskih krogov. Skoro pa bi rekla, da sta ta dva pojma pretežni večini skoro istega pomena.

Pri čitanju enakih časnikov se nehote vdihavajo mijazmi dotičnega mnenja in ne zavedamo se, kdaj smo se prav za prav okužili. Pred vsem naj bi bile naše dame malo bolj previdne in naj ne verujejo slepo v vse tiste tuje pojave, katere le na pol razumevajo in se jim zde silno učeni — ker so drugojezični.

N. N.

Meso cenejšje. V Celju se znižajo cene mesu pri vsakem kilogramu za 4 vinarje.

† **Vekoslav Pečar.** Notarski koncipient dr. Vekoslav Pečar iz Ormoža se je podal v Gradec, da bi ga operirali. Tu pa je vsled operacije umrl. R. I. P.

Brezupna ljubezen. V nekem gozdu pri Mariboru so našli trupli neznanega moškega in ženske. Trupli so že lisice strahovito razjedle. Sedaj se je dognalo, da sta bila samomorilca neki doktor in uradnica, ki sta služila oba pri istem odvetniku v Znojmu na Moravskem. Zaljubila sta se drug v drugega brez upanja na zakon. Iz Znojma sta izginila že meseca oktobra.

V aprilu — zmrznil! Pri Krškem so našli 77 let starega posestnika Domintroviča mrtvega. Mož je zmrznil v prvih pomladanskih dneh.

Javna dražba pri konsumu. V Leskovcu pri Ptujju so prodali na javni dražbi blago tamošnjega konsumnega društva. Vendar je še precej primankljaja, menda okrog 5000 K. To vsoto bodo morali najbrž tamošnji kmetje poravnati iz svojega žepa. Težek udarec!

Rana ob žrebelj — smrt. 35-letni sadni trgovec Buttolo iz Celja se je ranil pri odpiranju zaboja ob zarjavel žrebelj. S tem si je zastrupil kri in res je kmalu nato umrl.

Po treh letih. Posestnik Arzenšek iz Vodenovega je prepeljan v preiskovalni zapor, ker je obdolžen, da je dal svoji ženi, ki je bila pred tremi leti v otroški postelji, mišnice med jed, vsled česar je umrla.

Motljen pri tatvini. V Mariboru je vlomil na četrtek minulega tedna neznan tat v stanovanje Ane Reichenberg in pokradel več hranilnih knjižic, 400 K v bankoveih in več drugih vrednosti. Ker ga je zasačila pri tem kuharica, jo je zgrabil za lase in vrgel ob tla, kjer je nekaj časa obležala, ter zbežal s samimi bankovci. Tat je imel krinko.

Koroško.

Učiteljski Dom. Za stavbeni sklad zavoda Učiteljski Dom so darovali za lansko leto koroški Slovenci 27 kron. Zelo majhna vsota.

Mesto orati — odmetavati sneg. Kmetje v Dholici so hoteli že orati, a naenkrat se je vreme izpremenilo in naletelo je snega za več kot pol vatla. Obetala se je zgodnja pomlad, pa veselje je bilo prekmalu.

Narodna požrtvovalnost. Na občnem zboru kat. pol. in gosp. društvo za Koroško je tožil upravitelj Mohorjeve tiskarne g. Legat o velikanskem primanjkljaju pri „Miru“. „Naročniki“ hočejo prejemati list zastonj. Tudi stanje društva samega je precej v žalostnem položaju. Društvo namenjeno za vseh stotisoč Slovencev na Koroškem je prejelo v teku enega leta komaj 600 kron prispevka, v zadnjem „Miru“ pa čitamo, da je daroval v Zakamen-Vetrinjah preprost dobrotnik, ki noče biti imenovan pred svetom, celih 300 kron za mašni plašč zakamenvetrinjski cerkvi sv. Florijana. — Kaj izvajamo iz tega? Da naj nihče za cerkev ne daruje? Ne! Pač pa nam kaže ta slučaj, da so tudi pri nas ljudje požrtvovalni, celo tako, da nočejo biti za to imenovani, da pa smo sami krivi, če ni ljudstvo tudi narodno dovolj požrtvovalno. Kakor si je znala vzgojiti cerkev veliko požrtvovalnost, tako bi dosegla vsaj približno isti uspeh naša politična organizacija, če bi se zamislila v vprašanje, ki mu pravimo: politična vzgoja.

Zmaga nad škofom. Uredniku celovškega „Mira“ Ekarju se je rodil sin začetkom decembra l. l. Ker sta oče in mati zavedna Slovenca, sta želela, da bi bil otrokov krst vpisan slovensko v župnijsko matico. Gosp. Ekarju so se delale silne ovire. Po dolgem, dolgem času je pa s svojo prošnjo in zahtevo vendar prodrl in pred nekaj dnevi je bil krst njegovega sina brez vsakega zadržka slovensko vpisan v župnijsko matico. Škof Kahu je dobil s tem precej dolg nos, ker je ministrstvo vsled pritožbe nasprotno odredilo, nego je on trdil, da je prav.

Nesreča v Mižici. Odtrgalo se je nekaj stropa v tukajšnjem svinčenem rudniku in je zasulo 23letnega rudarja Jožefa Olindra. Ko so ga odkopali, je v treh urah umrl. Štirje drugi so se ravno prej odstranili iz nesrečnega kraja. Dva od njih je še doletelo nekoliko kamena. Zasulo jim je jopiče.

Primorsko.

Tržaško vprašanje.

(Dalje.)

Da ne pomeni stavba nove luke v sv. Andreju dosti manj kakor 60 milijonov zmetanih v morje — projekt za vse stavbe pri novi luki kaže 95 milijonov vseh potrebščin, od teh pride 60 milijonov za stavbe v morju — pa ni samo mnenje lajka.

Avstrijsko društvo inženjerjev in arhitektov je imelo dvoje strokovnih sestankov z edinim dnevnim redom: Trst. In na teh sestankih je dokazal ravnatelj pristanišnih stavb na Reki, svetnik Nadory, da je vse zidanje v novi tržaški luki od temelja do vrha izgrešeno, zastarelo in neodgovarjajoče dejanskim okolnostim. V kritiki, katero ovreči ali vsaj oslabiti so prizadeti krogi zaman poskušali, je povdarjal, da ni treba komu tehnične izobrazbe, da uvidi pogubonosnost načrta za novo luko. V Trstu porabljajo še danes metodo podstavnih del (fundamentiranje), ki se je tekom let že zadostno izkazala kot popolnoma neodgovarjajoča ondotnim morskim tlom. Tla v tržaškem zalivu niso skalnata niti peščena, ampak blatna, glenasta. Treba bi bilo torej najprej zasuti vsa tla in potem šele zidati in ne tako, kakor v resnici delajo in je bilo vzrok, da se je pogreznilo že toliko ključev in molov v naši luki.

Prostor, ki ga hočejo zazidati, obmeje najprej od vseh strani z lesom, potem ga obzidajo in nato nasujejo vanj skale in podoben material. Nato ga obteže s stavbami. Ker pa nimajo tako blatna tla dovolj odporne sile, je tudi podlaga obzidin le od danes na jutri in zato se je že tako mnogokrat prigodilo, da so izginili naši pristanski nasipi kar preko noči.

Treba bi bilo pa ravno obratnega dela, kar je pripoznal tudi stavbeni svetnik Günther in kar mora uvideti tudi vsakdo drug, le zastopnik pomorske uprave, stavbeni svetnik Michel ni hotel tega pripoznati. Njemu se zdi dosedanji zistem zidanja v naši luki še vedno najboljši. Že dolgo vrsto let si je prizadeval reški svetnik Nadory izposlovati izpremembe v zidanju naše luke, cel pro memoria jim je predložil profesor Schön, ali vlada je gluha in slepa, ker noče pripoznati svoje zmete.

In kdo trpi pri tem? Mi davkoplačevalci. Težko zasluženi denar meče vlada v blato tržaškega pristanišča. Če se pogrezne kak molo ali drugokrat zopet obrežina, smo tega že tako vajeni, da se niti ne začudimo več. Da pa trpe pri tem zelo občutno tudi naši trgovci in vsa trgovina, nam ni treba povdarjati še posebej. Vse to pa pride odtod, ker posluša stavbena direkcija prej juriste kakor inženjerje-strokovnjake. Da so projektirani moli nagnjeni 40° proti obrežju — o tem niti ne govorimo. Ne zahtevamo utemeljevanja temu čudežu, ker bi morala priti naša pomorska oblast vsled tega v vidno zadrego. Tudi svetnik Günther ni vedel povedati v svojem članku, priobčenim lanskega leta v dunajski Preši, ničesar, čemu ta kot, ki bo porabnost krnice, basena, očividno zelo zmanjšal. Če skušajo dokazati potrebo tega nagnjenja s tem, da zahteva 40° bora, naj bi vsaj v isti sapi ne hvalili izbire sv. Andreja za novo luko, češ, da ni tam nikdar bore in da pristajajo tam

ladje že zdaj zelo rade, dasi ni nikjer nobenega valoloma! Ako pa skuša dokazati g. Günther ta kot s tem, da ga zahtevajo udobnosti pristanitve ladje, ki naj so nemogoče pri navpičnem molu, naj bi pogledal vsaj v izvestje društva inženjerjev in arhitektov, kjer je dokazano in rešeno ravno nasprotno, kar dokazuje svetnik Günther, ki je pripoznal izgrešenost v zistemu, kakor izdelujejo novo luko, celo sam.

Delo pri sv. Andreju je projektirano — in o tem se nas zagotavlja dan za dnem! — da bo izvršeno tekom osmih let, t. j. do leta 1916, ali komur je znano, da so prekoračili postavni rok pri drugih pristanišnih stavbah, n. pr. pri stari luki za celih dvanajst let, drugje zopet za deset let, ta tudi v tem slučaju ne more pričakovati in zahtevati drugega, kar je v Trstu pod vodstvom naše pomorske oblasti že obično, vsakdanja praksa.

Minula bodo leta, in primerne luke še vedno ne bomo imeli. Stekla bo nova železnica, razmišljajo o kanalu, ki naj bi vezal Trst z Dunajem in neposredno z Vzhodnim in Severnim morjem, razmere v naši luki pa so prej kot slej naravnost neznosne.

Ker omenjam že kanal med Dunajem in Trstom, naj zaključujem ta izvajanja z nekoliko besedami o tem projektu. (Dalje prih.)

Nova telefonska zveza. Trst in Kormin so zvezali pred nekaterimi dnevi s telefonom.

V hipni blaznosti. Vodja tržaške tvrde Behr & Kp. je bolehal že dlje časa na živcih. Mož je imel že 50 let in bolezen je postajala vedno hujša. Naposled se je obesil in si prerezal ob enem vrat. Na vsak način mu je moral za hip otemneti um.

Pazite na deco! Marija Gabrovič v Trstu je zaklenila v sobo svojo triletno hčerko doma in odšla po opravkih. Kmalu potem so začuli sosedje grozen krik deklčin, ki je pa s časoma ponehal. Ko se je mati vrnila in odklenila vrata, je ležalo dekletce na ognjišču vse sežgano. Ne- previdna mati je pustila ogenj v odprtem ognjišču in otrok je zgorel po njeni krivdi. Koliko takih nesreč bi se lahko preprečilo, da bi matere vsaj nekoliko pazile na svoje otroke.

Surov zidar. 28-letni zidar Rossi v Trstu je udaril svojega 40-letnega tovariša Lupettija s tako silo po glavi z zidarskim kladivom, da se je ta zgrudil in da ni dosti upanja, da bi okreval, ker ima velikansko rano. Rossi je po dejanju zbežal.

Ogenj v goriški drožeriji. Pri Jeretiču se je vnelo minuli teden žveplo. Zgodila bi se lahko velika nesreča, da niso prihiteli gasilci o pravem času in pogasili ogenj. Škoda je sicer znatna, vendar je bil Jeretič zavarovan.

Samomor. V stanovanju svojih staršev se je zastrupila v Trstu 23-letna učiteljeva hči Anita Zaratina. Vzrok samomora je neznan.

Nepošten trgovec. V Trstu so zaprli Gruderja trgovca z južnim sadjem, ker je oškodoval razne tržaške tvrde za znatno vsoto 50 do 60.000 kron.

Smrtonosen gadov pik. Ani Šumi s Krasa je pičil gad, ko je obdelovala doma vrt. Prepeljali so jo v reško bolnišnico, a ni bilo več pomoči. Šumi je umrla po nekaterih dnevih.

Kranjsko.

Obstrukcija v deželnem zboru kranjskem. Vladna izjava v prvi seji na dan 2. apr. nenadoma sklicanega deželnega zbora je slovenske napredne poslance po vsem vznevoljila, kajti gotovo je, da dobi klerikalna stranka po vladnem načrtu v kranjskem dež. zboru večino. Poslanec Hribar je stavil predlog, naj bi se o vladni izjavi otvorila splošna debata. Na predlog poslanca Šušteršiča pa je bil Hribarjev predlog odklonjen in sprejet predlog poslanca barona Šveglja, da naj se vladni načrt odstopi ustavnemu odseku, ki naj o njem ustno poroča že v prihodnji seji. Hribar predlaga, naj bo odsekovo poročilo tiskano, a tudi ta predlog ni bil sprejet. — Ustavni odsek je imel v torek sejo, a ni prišlo do nikakega sklepa, ker tega niso dopustili napredni poslanci. Seja je trajala do 11. ure ponoči. — Za drugo sejo, ki je bila v sredo 4. t. m., so pripravili napredni poslanci 15 nujnih

predlogov, a glavar Detela se je izjavil, da jih ne da v razpravo. Dal je besedo dekanu Arkotu, da naj v imenu ustavnega odseka poroča o volilni reformi. Poslanec Hribar je protestoval proti takemu nepostavnemu postopanju in zahteval razprave o nujnih predlogih, a glavar Detela o tem ni hotel slišati. Posl. dr. Tavčar izjavlja, da si kaj takega slovenski napredni poslanci ne bodo pustili dopasti in v tem trenutku se je tudi že začela obstrukcija. Narodno-napredni poslanci so piskali, ragljali, trobili, bili z renami, zvonili s kravjimi zvonci in tolkli na boben. Galerija je vpila: Ven z Detelo! Heil Žlindra! Lumpi! Izdajalci! Živio Šveglj! Na vstopivšega dež. predsednika so vpili: Abzug Schwarz! Marš ven! Čulo se je še vse polno raznih psov in tudi škofa Jegliča so sprejeli s klicem: Abzug škof! — Obstrukcija se je popoldne nadaljevala in ko so napredni poslanci, zaznavši za nove nepostavnosti, obstruirali tudi še v večerni seji, je glavar zaključil ob 9. uri sejo. Kdaj bo prihodnja seja — in če sploh bo — še ni znano. Kompromisna pogajanja, ki so se začela tekom tega popoldneva med Hribarjem, dež. predsednikom in Šušteršičem, se bodo najbrž razbila, ker so pogoji nemške in klerikalne stranke za narodno napredne poslance baje nesprejemljivi. Pri vsem tem pa je najžalostnejše to, da se nam narodni sovražnik zopet progoljivo v pest smeje.

Poročilo o trgovski akademiji v Ljubljani ima deželni odbornik g. P. Grasselli vže poldrugó leto pod svojim sedežem. S strokovnjaške strani se mu je bilo na krožniku prineslo vse potrebne podatke ter so mu taki podatki še danes jako blizu njegove postelje na razpolago. Ves slovenski narod nestrpnó pričakuje rojstva trgovske akademije, tega za naš kulturni razvoj, za naše življenje tako visoko pomembnega zavoda. Kako naj s primernimi besedami označimo moža — Slovenca, ki naravnost namenoma zavira postanek naše trgovske šole? —

Veritas.

Herostrati. Mož, ki ga smatra narodno-napredna stranka izmed svojih najzvestejših somišljenikov in zaupnikov nam je blagovolil poslati sledeče pismo: Slavno uredništvo „Našega Lista“ v Kamniku. Vže davno je bila potreba na Kranjskem, da se izdaja nov list, in sicer vsled tega, da pridejo razna mnenja do veljave. Slovenski Narod in Slovenec ne poznata drugzega, kakor sebe. Prebral sem že razne članke kakor tudi razne Vaše ideje in moram priznati, da pišete o dejanskih razmerah popolnoma objektivno. Današnja kranjska politika se suče samo okrog oseb. Te razpolagajo zopet s svojimi klikami kakor jim dopade. Odobravam popolnoma in strinjam se z Vami, da obvladuje na Kranjskem separatizem, brez vsakega ozira na obmejne Slovence. Pri nas ne vpoštevajo strank, ampak samo dve osebi: Dr. Tavčar in dr. Šušteršič. Eden je velik političar, drugi neprecenljiv apostolj kmetov. Ali eden in drug živita od ljudstva, nihče ne napravi koraka brez plačila. Narodnost je pa stvar, ki jo raztezajo kakor gumi: enkrat manj, enkrat več. Ljubezen do naroda je tu kakor tam na najnižji stopnji.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani poroča slovenskemu svetu, da so nam v noči od 23. na 24. marca t. l. v naši družbini šoli v Trstu pobili skoraj vsa okna ob cesti na južni in zahodni strani. Družbino vodstvo je ukrenilo potrebne korake na višjih oblastih: obenem pa se priporoča slovenskemu svetu, da nam je — kakor že večkrat ob podobnih prilikah — tudi to pot na radodarno pomoč. Velikovška pobita okna so bila dvakratna sreča za nas: moralna sreča, ker so kazala slovensko visoko kulturo nasprotno toliko nizki naših sovragov in materijalna sreča, ker so nam donasala sijajnih domoljubnih preplačil. — Slovenci! Beležeč Vam dejstvo o barbarskem tržaškem napadu na naš kulturni zavod in ponosni na svojo oliko Vas prosimo, da se posebno še prihodnje praznike spominjate tržaških pobitih oken in pa svojega dičnega slovenskega izobraženja. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. V Ljubljani, dne 4. aprila 1906.

Narodni kolek „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ bodo odslej rabila tudi ameriška slovenska društva. „Slov. podporno društvo v Brooklynu“ bode prvo, ki zatrži z njim na svoji veselici meseca aprila. Naročilo ga je po svojem zastopniku ameriških Slovencev g. Antonu Trstenjak, kontrolorju mestne hranilnice ljubljanske. Ko beležimo ta narodni čin svojih ameriških rojakov, želimo, da bi bil v spodbudo vsem onim društvom v naši ožji domovini, ki našega narodnega koleka ne rabijo. — V tem navedenem veseljem pojavu se zopet prepričujemo, kako nam prednači Amerika in sicer v vsakem oziru: v socialnem in v narodnem. Kolikrat in kako prepričevalno smo že n. pr. klicali slovenska društva v domovini na narodni kolek in kazali ob tem na brate Čeha. A to bolj ali manj zaman — sedaj pa prihajajo Amerikani, akopram jih še klicali nismo. — Zato živele naše zavedne sestre in živel naš zavedni bratje tam za oceanom!

Doktorjem modroslovja je bil proglašen 6. t. m. v Pragi profesorski kandidat Pavel Pestotnik.

Hiša za miši in podgane. V Trnovem na Notranjskem je sezidala tamošnja mlekarica zadruga hišo za miši in podgane. Pred dvema letoma je sezidala zadruga svoje lastno poslopje za približno 15.000 K. Prej je imela najeto (in kakor ima tudi še sedaj) hišo v Ilirski Bistrici. Udje pa so sklenili postaviti si lastni dom. In kupili so pri postaji Trnovo-Bistrica prostor, da bo mlekarica zraven kolodvora in ne bo treba najemati voznika, ki vozi mleko trikrat na dan iz Il. Bistrice na postajo. A mlekarica pa mora imeti poletu vedno tekočo vodo, sicer se mleko, kakor tudi surovo maslo izpridi. Računali so, da bodo dobili vodo po vodovodu iz Il. Bistrice. Pa preden so si bili tega gotovi, so že sezidali poslopje za imenovano svoto. Ko je bilo poslopje že dokončano, so pa začeli misliti, kako bi se napeljal vodovod iz Ilirske Bistrice. Pomagala bi tudi trnovska občina, ker so menili napeljati vodovod tudi po Trnovem. Ali napravili so račun brez krčmarja. Bistričani ne puste napraviti vodovoda, ker bi toliko vode, kolikor so jo mislili vzeti, škodovalo njim pri trgovini v poletnem času, ko se vodna moč znatno zmanjša. Bistriška voda goni namreč mnogo žag in mlinov ter dve tovarni. Če bi se pa vodna moč za toliko zmanjšala, bi morali v poletnem času, ko pritisne suša, stati vsi stroji in žage. Tako je mlekarica zadruga vsled nepremišljenosti zazidala toliko lepih tisočakov. Poslopje stoji prazno, ker je brez tekoče vode ne morejo rabiti, kupi je pa tudi nihče. V hiši prebivajo zato zdaj le miši in podgane. In pa otroci imajo tam svoje strelišče. Vadijo se streljati. Pa so tudi dobri streleci in pogostoma zadenejo tarčo, kar se pozna na šipah, katerih je že nad polovico ubitih. In dež in veter silita v poslopje skozi ubita okna, kar pa menda ne bo vseč štirinožnim hišnim prebivalcem.

Št. 267/1906.

Razpis učiteljske službe.

Na peterorazredni deški ljudski šoli „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ pri sv. Jakobu v Trstu se razpisuje služba druge moške učne moči z definitivnim nameščenjem.

Definitivno nameščen učitelj dobiva na leto 1.400 K plače in 500 K stanarine ter ima pravico do 8 petletnic po 200 K.

Nekolekovane a pravilno opremljene prošnje naj se vpošljejo najdalje do 25. aprila 1906 pod naslovom: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.“

Službo bo nastopiti začetkom šolskega leta 1906/1907.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani, dne 26. marca 1906.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno, K 9.60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.—, K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini. 21
Benedikt Sachsel, Lobes 369. P. Plzen, Češko.

Izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller
vinoželec v Domžalah (Kranjsko).

Stroje za poljedelstvo, in motori.
Trombe za vodo in vino, cevi vsake vrste.
Klinje in druge potrebščine se najceneje kupi v skladišču
Fran Zeman-a, Ljubljana
Poljanska cesta št. 24.

Upravništvo prosi cenj. naročnike, ki še niso poslali naročnine, da jo blagovolijo čim preje obnoviti.

Samo **6** dni

Jz Havre v Newyork

vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki francoske prekmorske družbe. Edina najcenejša in najkrajša črta čez

Pariz in Havre v Ameriko.
Prosta dobra hrana z vinom vred že od Bazela naprej. Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje za to črto edino koncesionirana potovalna pisarna

Ed. Šmarda
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 nasproti znane gostilne »pri Figovcu«.

Feller' Elsa-Fluid

Pod to znamko zavarovani Fellerjev Fluid ozdravlja protinaste in revmatične bolečine, bodljaje, trganje, glavobol, influenco in druge vsled prehlajenja nastale bolečine. 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic franko 5 kron. — Naročila se naslové na E. V. Feller, Stubica, Elzin trg št. 138 (Hrvaško).

Brezskrbno
družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštinih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse 50.

Stavbeno podjetje Polz & Knoch
Arhitekta in zidarska mojstra
Ljubljana, Gradišče 17.
Prevzameta izdelovanje projektov, vsakovrstnih stavb, kakor zidanje hiš, izdelovanje cest ter razne vodne — kanalizacijske — in vodovodne naprave.
Proračuni na zahtevanje brezplačno.

Tri goldinarje velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) lepo sortiranega **toaletnega mila (odpadkov)** z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim, breskvinim itd. duhom. Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Zakonito zavarovano. Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo. **Edino pravi je Thierryjev balzam** le z zeleno znamko z nuno. Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3.60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 14
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.
Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicin. drogerijah.

Odlikovana v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo. **Patentirana** v 30 državah.

Streha prihodnosti!
Cementna zarezna srešna opeka iz portland-cementa in peska
Praktična! **Lepa!**
Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:
Janko Traun
izdelovatelj cementnih na Glincah pri Ljubljani.

„Naš List“ **Zahtevajte** **5 kron in več zasluzka na dan!**

Iščete se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. — Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ničesar. Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi. 11

Družba pletilnih strojev za domače delavce
Tom. H. Whittick & Co.
Praga, Petrske námesti 7—254. Budapešta, Havas utca 3—254.